

Висновки. Отже, викладач має безліч можливостей для забезпечення мотивації тих, хто навчається. Ефективне мотивування студентів залежить від того, наскільки викладач є мотивованим до викладання і наскільки він готовий до вдосконалення навчального процесу, зокрема урахування психологічних умов навчання. Застосування існуючих видів, механізмів, методів й прийомів мотивації до навчання потребує відповідної компетентності викладача, що полягає у його здатності до фасилітуючого, тобто підтримуючого, особистісно-зорієнтованого викладання.

Література

1. Басова Н.В. Педагогика и практическая психология. – Ростов на Дону: “Фенікс”, 2000. – 416 с.
2. Занюк С. Психология мотивации. – К.: Эльга – Н; Ника-Центр, 2001. – 352 с.
3. Карамушка Л.М. Психология освітнього менеджменту: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2004. – 424 с.
4. Лещинский В.М., Кульневич С.В. Учимся управлять собой и детьми: Педагогический практикум. – М.: Просвещение: Владос, 1995. – 240 с.
5. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студ. пед. вузов. В 2-х кн. - М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн.1: Общие основы. Процесс обучения. – 576 с.
6. Семиченко В.А. Проблемы мотивации поведения и деятельности человека. Модульный курс психологии. Модуль “Направленность” (Лекции, практические занятия, задания для самостоятельной работы). – К.: Миллениум, 2004. – 521 с.
7. Сисоєва С.О. Методологічні засади педагогічної творчості // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. - Київ – Запоріжжя. – 1999. – Вип. 13. – С. 3-8.

Анотація

Статтю присвячено мотивації як складової викладацької діяльності у вищій школі. Наведено дані дослідження мотивації викладачів до викладання та навчання в ході підвищення їх кваліфікації. Проаналізовано стратегії забезпечення мотивації викладачами, види мотиваційного впливу на студентів, несприятливі та сприятливі фактори навчальної мотивації. Охарактеризовано ефективні для різних етапів мотиваційного циклу методи мотивації.

Аннотация

Статья посвящена мотивации как составляющей преподавательской деятельности в высшей школе. Приводятся данные исследования мотивации преподавателей к преподаванию и обучению в ходе повышения их квалификации. Проанализированы стратегии обеспечения мотивации преподавателями, виды мотивационного влияния на студентов, неблагоприятные и благоприятные факторы учебной мотивации. Охарактеризованы эффективные для разных этапов мотивационного цикла методы мотивации.

©2007

Сіягівська І.Ю.

ВИЯВЛЕННЯ ТРУДНОЩІВ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ ЯК ПРОВІДНА ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Зміст поняття „пізнавальна самостійність” розкритий у багатьох психолого-педагогічних роботах. Більшість авторів розглядають її як якість особистості, що поєднує в собі уміння набувати нові знання і творчо застосовувати їх в різноманітних ситуаціях з прагненням до такої роботи.

З нашої точки зору цей феномен представляє собою особистісну якість студента, що поєднує в собі єдність трьох компонентів: когнітивного, ціннісного і діяльнісного. Ці сторони існують в тісній єдності і взаємообумовлені, тому що можна прагнути до пошуку знань, але не вміти їх набувати як наслідок „бар’єру” (труднощів), що виникають у процесі вивчення іноземної мови студентами.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв’язання даної проблеми... Саме тому ми розглядаємо проблему зняття труднощів і способів їх подолання у якості важливої обставини, що забезпечує розвиток пізнавальної самостійності студентів у процесі вивчення іноземної мови у вищому педагогічному навчальному закладі. Теоретичний аналіз даної проблеми і досвід роботи дозволив нам розглядати причини виникнення труднощів і знайти способи їх подолання, тим самим створюючи умови для ефективного розвитку пізнавальної самостійності майбутніх вчителів.

Однією з вагомих причин виникнення труднощів в навчанні іноземної мови є проблема психологічного характеру: боязнь тих, хто навчається, зробити помилку, що несприятливо виявляється на оформленні мови, її швидкості і змістовній стороні висловлювання. Постійне зазначення на помилки веде до психологічного „затискання” учня, виникненню того, що в психології називається „психологічним бар’єром” [4, с.17].

Професіоналізм і майстерність викладача повинні підказати йому правильний підхід до роботи над помилками, шлях до їх прогнозування і попередження. Описуючи типові помилки при вивченні англійської мови, Н.Д.Івицька відмічає: „... викладачам добре відомі випадки, коли помилка, скажімо, у вимові веде до викривлення

змісту висловлювання. Фонопросодичне оформлення мови можна порівняти з зовнішністю людини, його манерами і особливостями спілкування, різноманітність словника, яким користується людина, асоціюється з його духовним багатством, а коректна граматики – з чіткістю і надійністю. Як у самій людині, так і в її мові лише сумісність перерахованих компонентів створює досконалість і гармонію. А тому прогнозувати потрібно всі види помилок” [2, с.46].

Формулювання цілей статті... Мета даної роботи – визначити труднощі у вивченні іноземної мови і способи їх подолання в контексті формування пізнавальної самостійності майбутнього вчителя.

Виклад основного матеріалу дослідження...Тому, прогнозуючи труднощі і реєструючи помилки, працюючи над їх попередженням і подоланням, ми не віддавали переваги якому-небудь одному із приведених аспектів, так як усі вони взаємопов’язані і взаємозалежні.

У ході науково-експериментальної роботи, що ґрунтується на аналізі психолого-педагогічної і методичної літератури, ми виявили наступну типологію труднощів: лінгвістичні; дидактичні; аксіологічні; соціокультурні; вікові.

До причин виникнення труднощів того чи іншого плану ми віднесли:

- низький рівень лінгвістичної компетентності тих, хто навчається;
- недостатня сформованість механізму самоконтролю;
- низький рівень мотивації до вивчення іноземної мови і орієнтації на пізнання як цінність;
- соціокультурні відмінності в системі мов;
- ігнорування обліку індивідуальних і вікових факторів.

Лінгвістичні труднощі.

До лінгвістичних труднощів ми віднесли труднощі, які викликані низьким рівнем лінгвістичної компетентності тих, хто навчається, і недостатньою сформованістю механізму самоконтролю. Під лінгвістичною компетентністю ми розуміли володіння мовленнєвими засобами, процесами породження і розпізнання тексту.

До причин, що спричиняють лінгвістичні труднощі, ми відносили інтерференцію рідної мови і низький рівень розвитку самоконтролю тих, хто навчається.

У процесі вивчення іноземної мови велике значення для прогнозування труднощів, передбачення і подолання типових помилок тих, хто навчається, має облік типологічних відмінностей у системах рідної і іноземної мов. До того ж своєчасне ознайомлення з типологічними відмінностями в системах контактуючих мов може зняти лінгвістичні труднощі, застерегти чи допомогти позбутися деяких помилок.

Дослідження і досвід роботи доводять, що у мові не все можна пояснити. Саме тому, при навчанні іноземної мови великого значення набуває проблема розвитку відчуття мови. Будучи найвищим критерієм правильності іншомовного мовлення, відчуття мови є разом з тим ознакою найвищого рівня володіння іноземною мовою.

Відчуття мови допомагає тим, хто навчається, уникнути змішання стилів – використання зворотів, що є характерними для розмовного мовлення (наприклад “you see”), у доповідях, творах і навпаки, тенденції до використання “книжних” зворотів у розмовному мовленні (наприклад: “to my mind” замість “I think”; “to present smb. with smth” замість “to give smb. smth. (as a present)”; “to make up one’s mind” замість “to decide” та ін.

Концентрація уваги викладача на стилі мовлення учнів є запорукою успіху у навчанні іноземної мови, а розвиток відчуття мови через моделювання мовленнєвих ситуацій і використання вже вивчених мовних моделей є одним із способів усунення труднощів інтерференції рідної мови.

Одним із прийомів подолання труднощів інтерференції рідної мови є дотримання принципу наочності: різні види зорової наочності (таблиці, малюнки, схеми, відеофільми) містять у собі достатньо велику кількість інформації, у той час як різні види слухової наочності виявляються позитивною мотивацією для тих, хто навчається.

Задля подолання лінгвістичних труднощів при цілеспрямованому навчанні іноземної мови формуємо у тих, хто навчається, навички самоконтролю, а також як ними користуватись. Самоконтроль розглядаємо як внутрішній механізм мовленнєво-розумової діяльності, що регулює оволодіння зовнішньою мовленнєвою діяльністю.

Відомо, що самоконтроль у своєму розвитку має дві форми реалізації – вмотивовану і невмотивовану. Навчання самоконтролю починаємо з того, що спираємось на невмотивовану увагу, яка призводить до невмотивованого самоконтролю. Перехід на рівень вмотивованого самоконтролю здійснюється поступово через гортання внутрішніх розумових дій учнів в учбовій діяльності.

Лінгвістичні труднощі – категорія суб’єктивна, їх поява залежить від індивідуальних знань і умінь студентів. Тому, коли прогнозують труднощі, котрі можуть виникнути у тих, хто навчається, слід спиратись на власний досвід і спостереження, а також уміння розкладати мовленнєву чи мовну одиницю на дії, що складають її, і тим самим, полегшити засвоєння матеріалу для студентів.

Механізм самоконтролю має бути сформованим і залученим до дії. За для цього необхідно проводити ґрунтовне тренування за аналогією кожної з дій. Під час виконання студентами завдань викладач отримує

відомості про якість виконуваних дій і на їх основі визначає, якої корекції потребує функціонування самоконтролю (тренування окремих дій, зразка в цілому тощо).

Дидактичні труднощі.

До причин виникнення труднощів дидактичного характеру відносимо наступні:

- домінування у навчанні одного виду мовленнєвої діяльності відносно інших;
- визначення у якості головного критерію вимог щодо лексичного і граматичного оформлення мовлення;
- невідповідність методу навчання індивідуальним особливостям і потребам тих, хто навчаються.

Сучасна практика навчання іноземних мов показує, що у теперішніх умовах значна увага приділяється навчанню усному мовленню у порівнянні з іншими видами іншомовної мовленнєвої діяльності. Саме тому дуже часто навчання читання підпорядковується формуванню саме таких навичок.

Читання розглядаємо як самостійний вид мовленнєвої діяльності, що розвиває ум майбутнього фахівця, уміння видобувати з тексту думки, ідеї, факти, які містяться у ньому, розуміти його, оцінювати, використовувати отриману інформацію, як основний вид мовленнєвої діяльності, що сприяє розвитку діяльнісного компоненту пізнавальної самостійності студентів у процесі вивчення іноземної мови.

Аналіз процесу розуміння іншомовного тексту був здійснений О.М.Соколовим, який вбачав особливості розуміння складного тексту в тому, що поряд з безпосереднім розумінням знайомого, необхідно затримуватись на незнайомому, складному, обмірковувати його, викликати у свідомості відповідні образи, уявлення, переживання.

У процесі розуміння студентам допомагають як певні слова, котрі виступають у якості орієнтирів, так і контекст. Рух думки у процесі розуміння багаторазово здійснюється у напрямку від слова (словосполучення) до контексту речення і тексту в цілому, а потім у зворотному напрямку – від контексту до речення, слова, досягаючи більш точного й цілісного розуміння зв'язків, бачення образів, переживань. Цей процес не відбувається рівномірно: у якийсь момент окремі деталі складаються у цілісну картину і відбувається "входження до тексту", що суттєво полегшує і прискорює подальші дії.

Аналіз розуміння іншомовного тексту дозволяє дійти висновку, що шляхом аналізу і розміркувань необхідно відшукати „змістові віхи ” у тексті, котрі призводять до розуміння „загального змісту тексту”. Таким чином, в основі учбових дій, що формують пошукову діяльність при читанні, є дії від аналізу – до синтезу, тобто до безпосереднього сприйняття прочитаного.

Задля подолання труднощів, пов'язаних з процесом розуміння іншомовного тексту при читанні, слід будувати навчання на основі системи вправ, які б були спрямовані на формування таких умінь, як впізнання; побудова гіпотез; перехід від загальних визначень слова, котрі подаються у словнику, до спеціального значення, котре слово набуває у даному контексті; групування слів у межах речення і використання отриманих груп у якості смислових опор.

У рамках когнітивного підходу до процесу розуміння отримала підтвердження теза про те, що розуміння не зводиться до лінгвістичних чи логічних операцій, а передбачає звернення до внутрішньої картини світу, на основі якої вдається "здобути знання з тексту, що опрацьовується" (В.К.Нішанов). Відповідно, "мовна компетентність" виступає як необхідна, але недостатня умова для розуміння мовлення. М.І.Жинкін стверджував, що розуміти треба не мовлення, а дійсність. Таким чином, сутність пошукового читання полягає в тому, щоб навчити студента відшукувати опори для розуміння як в самому тексті, так і у власному досвіді, використовуючи відоме для розуміння невідомого.

Слід використовувати наступні види опор:

- контекстно-композиційні (доступність контексту; логічність викладення, композиційна чіткість; наявність заголовку, ілюстрацій, слів-реалій);
- лексичні (наявність знайомих слів; обумовленої лексики – слова, похідні від раніше вивчених; інтернаціональних слів; конвертованих слів – відомі слова в новому значенні);
- лінгвістичні (граматичні інформаційні ознаки, що допомагають розпізнавати діючу особу, дію тощо);
- логіко-змістові (граматичні структури, котрі передають відношення приналежності, місця тощо).

Необхідно відзначити, що діяльність спрямована на винахід усіх можливих опор для розуміння, повинна бути раціонально організованою. Раціональним вважаємо такий процес читання, при якому спосіб подолання труднощів обирається з урахуванням їх особливостей. Так, знайома граматична конструкція, відомі слова сприймаються цілісно, впізнаються просто; більш складні лінгвістичні одиниці підлягають аналізу. За відсутності достатніх опор у слові і в контексті використовується словник.

Також слід враховувати те, що за своїми індивідуальними особливостями ті, хто вивчають іноземну мову, поділяються на два основних типи, за М.Кабардовим. Люди так званого комунікативного типу "включаються у спілкування" легко, у них розвиненою є слухова пам'ять; коли вони попадають у чуже мовне середовище, вони дуже швидко сприймають на слух основні стереотипи мовленнєвого спілкування, і можуть взагалі навчитися

володіти мовою без спеціального навчання. Люди некомунікативного типу обов'язково повинні усвідомити систему мови, у них переважає зорова пам'ять – їм потрібно побачити іншомовний текст, і лише після цієї роботи вони можуть почати говорити цією мовою – комунікативний бар'єр у них є досить високий і його достатньо важко подолати.

О.О.Леонтьєв [4] відзначає, що мова йде тут не про наявність чи відсутність здібностей до мови, як часто вважають, – таких узагальнених здібностей не існує. Людина некомунікативного типу, наприклад, може мати чудові аналітичні здібності що дозволяють швидко вхопити структуру мови, але говорити їй буде все рівно досить важко. Зазвичай людям цього типу простіше оволодіти "рецептивними" навичками, наприклад вони розуміють краще іншомовний текст.

Іншою стороною забезпечення індивідуалізації у процесі навчання іноземної мови є орієнтація на самостійну творчу активність студента, на пошук оптимальної саме для нього стратегії оволодіння мовою і на використання прихованих резервів саме його особистості [3].

Таким чином, подолання труднощів пов'язаних з індивідуальними особливостями і потребами тих, кого навчають, вимагає розробки варіативних учбових ситуацій і добору методів навчання, які створюють умови для формування пізнавальної самостійності майбутнього вчителя.

Аксіологічні труднощі.

Діяльність учіння – категорія суб'єктивна, суб'єкт повинен мати мотивацію і потребу у вивченні іноземної мови, які визначають успішність цієї діяльності. Відсутність інтересу до вивчення іноземної мови взагалі і комунікативно-пізнавальної потреби у читанні іншомовної літератури зі спеціальності пояснюють виникнення багатьох труднощів, котрі перешкоджають досягненню поставлених цілей.

У якості основного джерела, що активізує будь-яку діяльність, виступає потреба, тобто "потреба, що переживається людиною, у чому-небудь конче необхідному", що спонукає її до пошуку предмету задоволення потреб. Однак, потреба "отримує свою визначеність лише у предметі діяльності" (О.М.Леонтьєв). Відповідно, предмет може стати мотивом діяльності лише у тому випадку, якщо потреба буде "опредмеченою".

При читанні іншомовної літератури зі спеціальності спонукою активності студентів може виступати комунікативно-пізнавальна потреба. Однак, для того, щоб стати мотивом читання, вона повинна знайти задоволення, "бути опредмеченою" у тексті, який читають. Якщо інформація тексту задовольняє "гностичну потребу" (Б.Г.Ананьєв) студента, то "опредмечена потреба" (О.М.Леонтьєв) перетворюється на мотив діяльності, „свідому спонуку студента до читання”.

Задля сприяння розвитку потреби й ціннісного ставлення студентів до процесу пізнання у ході професійно орієнтованого навчання, тексти, що використовуються, мають відповідати наступним вимогам:

- відповідати професійним вимогам майбутнім спеціалістам;
- містити у собі новітню інформацію й бути практично значущими, тобто представляти собою пізнавальну цінність;
- бути доступними, системними й логічно викладеними;
- спиратися на терміни й поняття професійно значущих дисциплін.

Тексти, що добираються, покликані визвати у студентів інтерес і бути вмотивованими щодо:

- інтелектуальних потреб й інтересів тих, хто навчається;
- прагматичних інтересів і потреб студентів. Вони мають відчувати, що пропонований їм матеріал стане у пригоді в їх подальшій професійній діяльності – соціальна мотивація;
- естетичних і емоційних потреб й інтересів студентів. Робота з матеріалом покликана надати їм відчуття радості й задоволення, відповідати їх естетичним уподобанням – емоційна мотивація.

Для студентів найбільш цікавими й такими, що стимулюють їх учбову діяльність виявляються тексти професійної тематики, що представляють собою пізнавальну цінність, містять у собі проблемні ситуації, спонукають до розміркувань – пізнавальна мотивація.

Досвід професійно орієнтованого навчання іноземної мови показує, що подолання аксіологічних труднощів є можливим:

- під час розробки навчально-методичних посібників, які передбачають не лише засвоєння обов'язкової лексики, граматичних структур, але й спрямовані на забезпечення ціннісного аспекту пізнання. До речі, інтерес до таких навчальних посібників є надзвичайно вибіркоким. Студенти бажать знати той лінгвістичний матеріал, що представляє для них професійний інтерес і є конче необхідним;

- за умови організації такого навчального процесу, протягом якого студенти у найбільшій мірі мають змогу реалізувати свою потребу у пізнанні й застосувати наявні знання через виконання різних видів завдань – від репродуктивних вправ до науково-дослідної роботи;

- за умови інтенсифікації процесу навчання і засвоєння знань за рахунок використання активних методів навчання і ціннісно-орієнтованої технології навчання.

Соціокультурні труднощі.

Розбіжності щодо соціокультурного сприйняття світу сучасними студентами, що оволодівають іноземною мовою, можуть призвести до появи труднощів у навчанні.

Наявність фонових знань загальнолюдського чи регіонального характеру, що співпадають, дозволяє учасникам комунікації розуміти одне одного, але лише володіння країнознавчими фоновими знаннями дозволяє їм досягти повного взаєморозуміння. “За декілька годин занять Ви не зможете навчити тих, хто навчається, усьому тому, що носій мови набуває протягом свого життя, але декілька відібраних ситуацій і фактів можуть значно покращити взаєморозуміння” [6, с.152].

Слід зазначити, що культури, котрі стоять досить далеко одна від одної, будуть мати менше спільних точок зіткнення, й об'єм фонових знань буде значно більшим, ніж за умови єдності культур. Вони утворюють частину того, що соціологи називають масовою культурою, тобто вони представляють собою такі відомості, котрі є загальновідомими серед носіїв мови.

Таким чином, у засвоєнні іноземної мови найбільш очевидні труднощі спостерігаються на рівні соціокультурних фонових знань, відсутність чи недостатність яких призводять до появи утруднень під час здійснення мовленнєвої діяльності у заданому соціокультурному контексті. Це виявляється:

- а) у неадекватній інтерпретації національно-культурної, етнічної і соціально-стратифікаційної інформації;
- б) у некоректному вживанні лінгвокраїнознавчої і соціокультурно маркірованої лексики.

Спираючись на наведені твердження можна дійти висновку, що задля подолання труднощів, зумовлених соціокультурними розбіжностями, необхідно забезпечити наявність лінгвокраїнознавчих текстів, які б містили у собі як функціональну країнознавчу інформацію (відображення життя нашої країни, також країн, мова яких вивчається), так і фонову (відомості про норми і традиції спілкування даною мовою, реалії повсякденного життя). При цьому тексти у якості свого змісту мають нести функціональну інформацію, а саме предмет навчального, професійного, культурного і побутового спілкування, а у якості коментарів – фонову інформацію, тобто відомості про норми і традиції спілкування, реалії країни, мова якої вивчається.

Вікові труднощі.

Аналіз психолого-педагогічної літератури і досвід власної роботи показують, що незнання вікових і психологічних особливостей особистості студента можуть також спричиняти виникнення труднощів при навчанні іноземної мови.

Для здійснення цілеспрямованого впливу на студента викладач повинен перш за все знати, що представляє собою той, хто виступає у якості об'єкта і суб'єкта виховання і навчання. Д.К.Ушинський наголошував, що, “якщо педагогіка хоче виховати людину в усіх відношеннях, то вона повинна перш за все пізнати її в усіх відношеннях” [5].

Б.Г.Ананьєв [1] виділяє студентський вік як етап входження у сферу обраної професійно соціальної діяльності, як час інтенсивного формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією.

У цьому віці розумові здібності індивіда є повністю сформованими. Студенти володіють складними розумовими операціями (аналіз, синтез, порівняння, спілкування, систематизація, абстрагування, конкретизація), мають досить багатий понятійний апарат. У психологічних дослідженнях наводяться дані про оптимальну зорову і слухову чуттєвість у віці 20 років.

Слід враховувати, що саме у студентському віці спостерігається найвища швидкість переключення уваги у розв'язанні вербально-логічних задач, найвища активність пам'яті. Також спостерігається найбільш гостре протиріччя між мнемічним і логічним розвитком, коли можливості логічних перетворень засвоєного матеріалу зростають, а здатність до тривалого запам'ятовування і утримання засвоєного тимчасово послаблюється. Це відбувається тоді, коли накопичення надлишкової і збереження засвоєної інформації відбувається на фоні погіршення “фільтрації” засвоєваних знань. Подібні мнемічні протиріччя особливо чітко проявляються у розумовій діяльності студентів молодших курсів.

Виходячи з цього, необхідно будувати процес навчання не на механічному запам'ятовуванні матеріалу, а на мнемічній діяльності, яка є логічно організованою. Ефективність запам'ятовування залежить від того, яким чином поставлено задачу, як організовано матеріал, який студенту необхідно запам'ятати, наскільки добре студент засвоїв способи запам'ятовування і пригадування.

У процесі навчання іноземної мови слід враховувати факт того, що суттєвою ознакою розвитку пам'яті є її “спеціалізація”, котра визначається, перш за все, діяльністю людини, а не її віком. Це так звана професійна пам'ять, успішному розвитку якої сприяє контекстне навчання і організація текстового матеріалу на ґрунті інтегративного підходу до здійснення між предметних зв'язків іноземної мови з іншими предметами.

У студентському віці децю більш сильною є зорова і змішана пам'ять, ніж слухова (Б.Г.Ананьєв). Саме тому студенти вважають найбільш економною й прийнятною формою пред'явлення учбового матеріалу в письмовому вигляді, що забезпечує зорову опору. Тому цю особливість пам'яті слід використовувати у навчанні іноземної мови, особливо при поясненні нового матеріалу.

У студентському віці спостерігається більш інтенсивне прагнення до свідомої діяльності. Можна спостерігати, що студенти хочуть знати не лише найближчі і віддалені цілі навчання, але, з якою метою викладач використовує будь-який конкретний методичний прийом, а також найбільш раціональні способи оволодіння іноземною мовою, що спонукає до пошуку нових навчальних технологій.

В умовах навчання у студентів формуються специфічні особливості усвідомлення і самосвідомості. Такі особливості пов'язані з тим, що провідною для психічного розвитку студентів є професійно орієнтована діяльність. Учбова діяльність перетворюється на предмет їх усвідомлення і саморегуляції. Функція саморегуляції проявляється у цілеспрямованості студента, в обмеженні витрат свого часу, зусиль тощо.

Це дає змогу дійти висновку щодо можливості сформувати систему специфічних способів учіння, котрі стають основою саморегуляції учбової діяльності. До таких способів відносимо наступні уміння: читати науковий текст, запам'ятовувати матеріал, що засвоюється, організовувати час життя і контролювати учбові дії (самоконтроль і самокорекція). На основі сформованої системи учбових умінь у студентів формується адекватна самооцінка, яка є важливим особистісним утворенням.

Добре відомо, що характер самооцінки і її відношення до оцінки оточуючих суттєво впливають на формування особистості в цілому і особистості майбутнього вчителя зокрема. Оскільки в умовах підготовки вчителів немовних спеціальностей однією з основних цілей є навчити читати оригінальну літературу за фахом, конче необхідно допомогти студентам виробити правильні і об'єктивні критерії оцінки своїх результатів, а також правильне уявлення про те, наскільки складною системою є мова, який значний обсяг знань, умінь і навичок необхідно набути для володіння нею, наскільки значущою є іноземна мова і володіння нею на належному рівні для майбутньої професійної діяльності фахівця сфери освіти.

Слід також зазначити, що врахування самооцінки при організації навчальної діяльності є важливим ще й через те, що це викликає у студентів почуття задоволення своєю діяльністю. Втрата зацікавленості в успіху може спричинити зменшення активності студента. Самооцінка відіграє суттєву роль і для формування ціннісного ставлення до вивчення іноземної мови.

Висновки. Таким чином, знання вікових і психологічних особливостей студентів, а також їх врахування під час навчання іноземної мови, сприяють не лише більш ефективній організації навчального процесу, але й формуванню особистості майбутнього вчителя, його ціннісного ставлення до іноземної мови, професійно значущих знань, які він може набути лише за умови володіння нею на належному рівні.

Література

1. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды: В 2-х т. – М.: Педагогика, 1980. – Т.2. – 287 с.
2. Ивицкая Н.Д. О наиболее типичных ошибках при изучении английского языка и некоторых путях их преодоления // Иностр. яз. в шк. – 1985. – № 3. – С.46-52.
3. Китайгородская Г.А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам. – М.: Изд-во МГУ, 1988. – 168 с.
4. Леонтьев А.А. Психолого-педагогические основы обновления методики преподавания иностранных языков // Альма матер: Вестн. высш. шк. – 1998. – № 12. – С.13-18.
5. Ушинский К.Д. Человек как предмет воспитания // Антология пед. мысли России первой половины XIX века. – М.: Педагогика, 1987. – С.42-48.
6. Ter-Minasova S.G. Language, linguistics and life (a view from Russia) – М., 1996. – 155 p.

Анотація

У статті розглядається проблема визначення труднощів у вивченні іноземної мови і способів їх подолання в контексті формування пізнавальної самостійності майбутнього вчителя.

Аннотация

В статье рассматривается проблема определения трудностей при изучении иностранного языка и способов их преодоления в контексте формирования познавательной самостоятельности будущего учителя.

©2007

Тімець О.В.

МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ В АСПЕКТІ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

„В сучасний перехідний період, коли не існує однозначної лінії розвитку суспільства, перший державний пріоритет повинен бути закріплений за освітою”

В. Вернадський

Постановка проблеми у загальному вигляді... Успішне здійснення соціально-економічних перетворень, що відбуваються в Україні значною мірою залежить від висококваліфікованих фахівців, рівня їх теоретичної і професійної підготовки. У Законах України “Про освіту”, “Про професійно-технічну освіту”,